

УНИВЕРЗИТЕТ У БАЊОЈ ЛУЦИ
ФАКУЛТЕТ: ПРАВНИ ФАКУЛТЕТ

ПРАВНИ ФАКУЛТЕТ
БАЊА ЛУКА

ПРИМЉЕНО: 27.10.2016.			
ОРГ.ЈЕД.	БРОЈ	ПРИЛОЗИ	ВРИЈЕДНОСТ
	1142		

ИЗВЈЕШТАЈ

о оцјени подобности теме и кандидата за израду докторске тезе

ПОДАЦИ О КОМИСИЈИ

Извјештај о оцјени подобности теме и кандидата пријављене докторске дисертације под називом „Уставно судство у Босни и Херцеговини – нормативно и стварно“, кандидата *мр Љубомира Ожеговића*, написала је комисија именована на сједници Научно-наставног вијећа Правног факултета у Бањој Луци одржаној 6. јуна 2014. године у саставу:

1. Академик др Рајко Кузмановић, ужа научна област: Уставно право, professor emeritus, Правни факултет Универзитета у Бањој Луци, предсједник,
2. Академик др Снежана Савић, ужа научна област: Теорија државе и права, редовни професор Правног факултета Универзитета у Бањој Луци, члан,
3. Др Миле Дмичић, ужа научна област: Уставно право, редовни професор Правног факултета Универзитета у Бањој Луци, члан.

1. БИОГРАФСКИ ПОДАЦИ, НАУЧНА И СТРУЧНА ДЈЕЛАТНОСТ КАНДИДАТА

Мр Љубомир Ожеговић рођен је 15. фебруара 1963. године у Санском Мосту, БиХ. Основну школу и Гимназију је завршио у Санском Мосту. На Правном факултету Универзитета у Бањој Луци дипломирао је марта 1987. године.

Постдипломске магистарске студије уставноправног смијера завршио је 2012. године на Правном факултету у Бањој Луци одбраном магистарског рада под називом „Апелациона надлежност Уставног суда Босне и Херцеговине“.

Од 1. децембра 2008. године запослен је у Уставном суду Републике Српске у Бањој Луци као секретар Суда. Прије доласка на наведену позицију, у периоду од 30. децембра 2003. године до 1. децембра 2008. године, радио је у Уставном суду Босне и Херцеговине као шеф Апелационог одјела истог Суда и као виши правни савјетник судије и савјетник судије Уставног суда Босне и Херцеговине. Прије тога,

радио је као пројект менаџер, координатор и правни савјетник у НВО *Iustitia* Бања Лука, *MPDL* и *Terra* Приједор од 1. априла 1998. године до 30. децембра 2003. године, те као референт за правне послове у ЗДП „Чајавец“ Челинац у периоду од 1. децембра 1995. године до 1. априла 1998. године. До тада, од 17. јануара 1988. године, радио је у органима управе општине Сански Мост на пословима референта за имовинско-правне послове, пословима тржишног инспектора и шефа одсјека за општу управу.

Правосудни испит положио је марта 2001. године на Врховном суду Републике Српске у Бањој Луци. Едукатор је Центра за едукацију судија и тужилаца Републике Српске, а учествовао је на бројним домаћим и међународним научним скуповима и међународним конференцијама.

Служи се енглеским језиком.

Научна и стручна дјелатност ;

Научни радови:

- монографија „Апелациона надлежност Уставног суда Босне и Херцеговине“, Графомарк, Лакташи, 2013.
- „Неке контроверзе апстрактне нормативне контроле Уставног суда БиХ“, Правни живот број 12, Београд, 2013, стр. 671-685.
- „Треба ли Босна и Херцеговина један врховни суд“, Фондација Центар за јавно право, Свеске број 4, Сарајево, 2011, стр. 39-45.
- „Уставни судови у Босни и Херцеговини у систему подјеле власти“, Правна ријеч број 22, Бања Лука, 2010, стр. 373-386.

2. ЗНАЧАЈ И НАУЧНИ ДОПРИНОС ИСТРАЖИВАЊА

Значај истраживања

Значај истраживања наведеног рада може се сагледати како са научно-теоријског аспекта, тако и са практичног, онога који одређује његову суштину. Научно-теоретски аспект рада везан је и изражава се кроз правну област Уставног права. Уставни судови у Босни и Херцеговини, њихов број и међусобни однос, резултанта су сложеног и децентрализованог унутрашњег уређења Босне и Херцеговине и постојања, у оквиру ње, четири засебна правна система. То су правни системи државе Босне и Херцеговине, Републике Српске и Федерације Босне и Херцеговине и правни систем Брчко дистрикта Босне и Херцеговине. У сваком од наведених система, осим у Брчко дистрикту Босне и Херцеговине, постоје и уставни судови који своје правно постојање, надлежности и друга битна питања функционисања црпе из за њих релевантних устава.

Значај истраживања предметне теме са научно-теоријског аспекта очитује се у анализи и разрешењу одређеног броја питања која детерминишу уставно судовање у Босни и Херцеговини. Нека од њих јесу питања специфичног и нормативно неуједначеног уставноправног положаја уставних судова у Босни и Херцеговини.

различитости које постоје међу њима у погледу надлежности и функционисања, као и извјесне неусаглашености са општеприхваћеним доктринарним принципима уставног судовања. С друге стране, значај изучавања предметне теме са практичног аспекта огледа се у досезању спознаје да ли и у којој мјери уставно судство у Босни и Херцеговини ефикасно чува уставни поредак и основне принципе уставне демократије, те да ли својим дјеловањем даје допринос (и ако да - на који начин) изградњи конституционализма и његових основних начела, прије свих начела владавине права.

Преглед истраживања;

Један од основних уставних начела на којима би требало да се заснива државно и друштвено уређење Босне и Херцеговине јесте начело владавине права из члана I/2. Устава БиХ. Иако још од Албера Ван Дајсија до данас није срочена универзална дефиниција појма „владавина права“, уставноправна доктрина је сагласна у ставу да је један од есенцијалних услова неопходних за владавину права поштовање уставности и законитости. Заштита уставности и законитости од стране свих субјеката друштва, а прије свих институција и органа јавне власти, представља *condicio sine qua non* без којег оживотворење принципа владавине права није могуће.

Од појаве устава као нормативног акта најјаче правне снаге, перманентно је трагано за средствима и методама која би уставу обезбјеђивала супремацију у правном поретку и његову заштиту. Смисао и циљ те тежње јесте настојање да се сви акти јавне власти заснивају на уставу, односно објективном праву, како би се очувањем уставности правног поретка спријечила произвољност и самовоља у вршењу функције власти. Временом се као најефикаснији модел заштите устава и уставности правног поретка исказала заштита и контрола коју врше судови, а у оквиру тог модела – у складу са традицијом европског континенталног права – заштита коју обезбјеђују уставни судови. Поменути улогу уставни судови остварују вршећи послове из надлежности које им је дао устав, а који су, зависно од државе до државе, у неким од њих већег, а у неким мањег обима. Ипак, без обзира на међусобне разлике у овоме смислу, најважније надлежности уставних судова су, свакако, оне које су усмјерене на очување уставности и законитости објективног правног поретка, непосредну заштиту основних права и слобода и рјешавање уставноправних конфликта између државе и њених конститутивних елемената и између појединих институција система. Одлучујући о овим споровима, уставни судови су се дефинисали као регулатори који, изричући уставно-судске санкције, чувају уставни поредак од неуставних аката и стања, а предмети оцјене уставности јесу акти које доноси и законодавна и извршна и судска власт.

Циљеви овога истраживања који се њиме желе постићи и значај који се треба остварити нужно опредјељују предмет овога рада и преглед његовог презентовања. У теоријској и научној мисли савремених уставних либерално-демократких система континентално-европског типа, уставно судство је тема која је доста проучавана са више аспеката. Резиме тога би могао бити да уставносудска функција представља контролу све три гране власти у циљу заштите устава. У уставноправној теорији се, међутим, не наилази на јединствен одговор на питање гдје је мјесто уставног судства у систему подјеле власти и каква је његова правна природа. Уставносудска власт и њена функција и однос према другим нивоима јавне власти у поратном уставном развоју Босне и Херцеговине нису цјеловито изучавани, нити је то до сада чињено у довољној мјери. Стога, научна оправданост истраживања ове теме испољава се кроз

свеобухватну анализу позиције и улоге уставног судства у Босни и Херцеговини у оквиру политичког и правног система, те његове дјелотворности и доприноса којег оно (не)даје изградњи принципа владавине права као темеља сваке уставне демократије.

У достизању циљева ради којих је предузето ово истраживање, неопходно је размотрити све релевантне сегменте за утврђивање коначног става о предметним питањима. Истраживање ће бити спроведено на два нивоа. Први је апстрактно-теоријско дефинисање и анализа уставног судства, а други – конкретни – представља покушај освјетљења Уставног суда Босне и Херцеговине, Уставног суда Републике Српске и Уставног суда Федерације Босне и Херцеговине у њиховој реалности. Претходно је нужно сагледати генезу уставног судства уопште, те извршити упоредну анализу уставносудске контроле и заштите у Босни и Херцеговини са истом контролом и заштитом у државама насталим распадом бивше Југославије, ради њихове истовјетне традиције и мање-више идентичног процеса транзиције кроз који пролазе постјугословенске државе и друштва. У централном дијелу истраживања потребно је детаљно сагледати уставносудске институције у оквиру Босне и Херцеговине, њихов избор и састав, поступке расправљања и одлучивања, надлежности њиховог дјеловања и правно дејство и извршавање одлука које они доносе. Напосљетку, у завршном дијелу је неопходно изложити закључна разматрања до којих ће се проведеним истраживањем доћи и изнијети приједлоге *de constitutione ferenda* у циљу унапређења постојећег система заштите уставности. Поред тога што ће се истраживањем свеобухватно проучити предмет ове теме, с друге стране, истраживање ће подстаћи расправу о проблемима уставног судства у Босни и Херцеговини и перспективама његовог даљњег развоја, што би могло представљати основу будућих реформи у овој области.

Имајући у виду изнесено у погледу прегледа истраживања, предложени рад би био подјељен у седам поглавља:

ГЛАВА I УВОДНИ И МЕТОДОЛОШКИ ДИО

У уводном дијелу рада неопходно је изложити предмет истраживања, циљеве који се истраживањем желе постићи, хипотезе у вези са предметом и методе које би се користиле у провођењу истраживања.

ГЛАВА II ПОЈМОВНИ И ИСТОРИЈСКИ ДИО

У овоме дијелу истражио би се појам уставног судства, учења о садржини и његовим карактеристикама, правној природи и положају уставних судова у систему подјеле власти *in abstracto*. Такође би се дала генеза уставног судовања у Босни и Херцеговини, као и у савременим политичким системима и државама које су настале на простору бивше Југославије.

ГЛАВА III КОМПАРАТИВНИ ДИО

У трећем дијелу извршиће се упоредна анализа и повучена паралела између уставносудских институција у осталим државама у транзицији – бившим републикама Социјалистичке Федеративне Републике Југославије и Уставног суда Босне и Херцеговине, Уставног суда Републике Српске и Уставног суда Федерације Босне и Херцеговине. Сагледаће се најважнији проблеми и перспективе даљњег

развоја уставног судства у Босни и Херцеговини и дате смјернице за евентуални нови нормативни модел уставног судства.

ГЛАВА IV УСТАВНО СУДСТВО У БОСНИ И ХЕРЦЕГОВИНИ

Четврта глава представља би централни дио рада у оквиру које би се кроз посебна поглавља за Уставни суд Босне и Херцеговине, Уставни суд Републике Српске и Уставни суд Федерације Босне и Херцеговине предочила нормативна регулатива којом је утврђено њихово установљење, разјашњена питања око избора судија и састава своког од њих, анализирани поступци пред њима и надлежности које имају.

ГЛАВА V ОДЛУКЕ УСТАВНИХ СУДОВА У БОСНИ И ХЕРЦЕГОВИНИ И ЊИХОВО ПРАВНО ДЕЈСТВО

У овоме дијелу рада би се посебно обрадила питања која се тичу врста одлука које доносе Уставни суд Босне и Херцеговине, Уставни суд Републике Српске и Уставни суд Федерације Босне и Херцеговине у оквиру својих надлежности, са посебном анализом њиховог правног дејства и акцентом на утицај којег имају у правним системима у Босни и Херцеговини. Такође би се дао приказ релевантних питања у погледу извршавања одлука уставних судова.

ГЛАВА VI ЗАКЉУЧНА РАЗМАТРАЊА

У закључним разматрањима указаће се на значај независности уставног судства у процесу изградње хармонизованог правног поретка и владавине права, те нужност да остале институције, посебно извршне и законодавне, дјелују у задатим правним оквирима. У том смислу биће дата оцјена о томе да ли је изнесена хипотеза остварена, након чега ће бити предочени приједлози *de constitutione ferenda* за ефикасније функционисање уставних судова и правног поретка уопште.

ГЛАВА VII ПОПИС ЛИТЕРАТУРЕ

У изради овога рада биће коришћена сва расположива домаћа и страна литература која се састоји од уџбеника, монографија, стручних и научних студија и других дјела и чланака. Такође, неопходно ће бити користити, подред домаће, и међународне и стране правне изворе и релевантну судску праксу и јуриспруденцију уставних судова.

Радна хипотеза са циљем истраживања;

Полазну тачку у процесу истраживања представља спознаја нормативних оквира који се односе на уставно судство и проучавање рада и функционисања Уставног суда Босне и Херцеговине, Уставног суда Републике Српске и Уставног суда Федерације Босне и Херцеговине са посебним освртом на корелацију са осталим институцијама јавне власти на државном и ентитетским нивоима. Прелиминарна анализа правних оквира и сагледавање стварних ефеката дјеловања уставних судова намећу неколико основних хипотеза међу којима треба издвојити:

- уставни судови у Босни и Херцеговини у нормативном смислу имају самосталан и независан уставноправни положај ван класичне трипартидне подјеле власти;
- уставно судство у Босни и Херцеговини представља дјелотворног заштитника

устава;

- нормативни оквир о Уставном суду Босне и Херцеговине, Уставном суду Републике Српске и Уставном суду Федерације Босне и Херцеговине одударе од стварног због њиховог кршења.

Прелазне претпоставке овог рада подразумевају следеће:

- контроверзе у вези са концептом уставног судства;
- нормативна рјешења представљају брану утицају извршне и законодавне власти на уставно судство у Босни и Херцеговини;
- независна уставног судства власт се може доградити усавршавањем постојећих норми и института како би се функционисање уставног судства ефективно свело у уставне оквире;
- појам и уставна позицију уставног судства у БиХ, са интенцијом да се уставно судовање коначно усагласи са стандардима и принципима истог судовања у развијеним демократским државама, није могуће описати без претходног дефинисања економских, друштвених, политичких и правних услова који одређују и узрокују предмет истраживања.

Основни теоријски циљ истраживања, у складу са напријед наведеним, представља појашњење улоге и значаја нормативне регулативе уставног судства у систему подјеле власти у Босни и Херцеговини, као и његовог сагледавања *de lege ferenda* у циљу конституисања бољег теоријско-нормативног модела, тј. однос нормативног и стварног. Практични циљ истраживања јесте да се у стручној, али и политичкој јавности, додатно допринесе расправи о изналажењу повољнијих услова и ефикаснијих механизма за успешно и независно уставно судство у Босни и Херцеговини.

Материјал и метод рада;

Материјал који ће служити за истраживање сачињаваће се од домаће и стране научне и стручне литературе – публикације, часописи, радови и огледи, уставни закони и други нормативни акти. Посебно треба истаћи да је у раду нужно користити се судском праксом Уставног суда Босне и Херцеговине, Уставног суда Републике Српске и Уставног суда Федерације Босне и Херцеговине, јер се без коришћења њихове јуриспруденције не би могло доћи до спознаје ни о нормативној ни о стварној природи и карактеру уставног судства у Босни и Херцеговини.

Научни методи истраживања у овом раду јесу класични, самостални правни методи међу које посебно треба истаћи догматички, нормативни, упоредни, а користиће се и помоћни самостални методи других друштвених наука као што су историјски, политиколошки и социолошки метод. Зависно од указане потребе, поред наведених методолошких приступа, користиће се и друге научне методе, као што су анализа, индукција, дедукција, аналогија и апстракција. Циљ примене различитих методолошких поступака и инструмената јесте свеобухватна анализа предмета истраживања.

Научни допринос истраживања.

Научни допринос истраживања се огледа у сагледавању врло сложене проблематике на јасан и прецизан начин коришћењем научних метода. Истраживање је методолошког карактера са циљем критичког вриједновања. Научни допринос обраде ове теме ће свакако бити замашан, с обзиром да у поратном уставном развоју

Босне и Херцеговине уставносудска власт и њена функција и однос према другим институцијама система нису цјеловито изучавани, нити је то до сада чињено у довољној мјери. Осим фрагментарних радова сегмената уставног судовања цјеловит рад на ову тему до сада је изостао. Стога, научна оправданост истраживања ове теме испољава се кроз свеобухватну анализу позиције и улоге уставног судства у Босни и Херцеговини, те његове дјелотворности и доприноса којег оно (не)даје изградњи принципа владавине права као темеља сваке уставне демократије.

3. ОЦЈЕНА И ПРИЈЕДЛОГ

Кратка оцјена о научним и стручним квалификацијама кандидата тј. о његовим способностима да приступи изради дисертације;

Кандидат мр Љубомир Ожеговић је кандидат који се опредјелио за израду докторске тезе из научно - стручне дјелатности у оквиру које ради већ 11 година и који кроз тај рад свакодневно надограђује достигнути степен сазнања. Његов четворогодишњи ангажман на пословима шефа Апелационог одјељења и вишег савјетника, односно савјетника судије у Уставном суду Босне и Херцеговине, и директна инволвираност у процедуре доношења одлука из надлежности овога Суда, гаранција су да кандидат поред теоријског посједује и практична знања неопходна за свестрану и квалитетну обраду теме. Када се томе дода и кандидатово седмогодишње радно искуство у уставном судовању, кроз послове секретара Уставног суда Републике Српске, његова подобност и стручност да пише докторски рад на предочену тему не би се могла довести у питање.

Изведени закључак посебно добија на снази када се, поред знања стечених кроз практичан рад, сагледају и стручне квалификације кандидата, које се огледају у успјешно завршеном основном и магистарском студију. Такође, научна квалификација кандидата, а која је везана за израду монографије из исте области и писаних научних радова, на афирмативан начин употпуњују закључак о кандидатовој способности да приступи изради предметне докторске тезе.

Тема докторске дисертације је сложена и врло актуелна, како у оквиру стручне, тако и шире јавности. Научни допринос истраживања огледа се у критичком сагледавању положаја, надлежности, правног дејства одлука и других сегмената функционисања Уставних судова у Босни и Херцеговини.

Научна или практична оправданост предложених истраживања и резултати који се могу очекивати;

Научна и практична оправданост предложених истраживања је неспорна, имајући у виду, прије свега, да у оквиру питања уставног судовања у Босни и Херцеговини постоје сегменти који су међусобно дивергентни. Правни оквири којим су дефинисане организације Уставних судова, поступци у оквиру којих дјелују, правно дејство одлука и остала питања њиховог функционисања, нису одређени нормативним актима једнаке правне снаге. Ова је чињеница, између осталих, и *de*

lege lata и *de lege ferenda* предмет константне расправе усљед неслагања о овим питањима. Различита рјешења, надаље, постоје и у погледу активне уставносудске легитимације, односно могућности покретања или иницирања поступака пред уставним судовима. Тако, на примјер, поступак апстрактне нормативне контроле пред неким од њих могу да покрену само највиши државни функционери, док пред другим исти поступак може покренути шири круг овлашћених лица. Такође, предмети уставносудске контроле нису идентични, нити су мјерила за оцјену усаглашености цјењених аката јединствени. Неки од уставних судова, рецимо, одлучује искључиво о уставности само малог броја нормативних општих аката, док поједини од њих одлучују и о усаглашености подзаконских аката и аката органа локалне самоуправе са законима. Уз то, Уставни суд Босне и Херцеговине одлучује и о уставности појединачних аката јавних органа власти, прије свега редовних судова, у оквиру непосредне заштите уставом гарантованих људских права и слобода, док, за разлику од њега, Уставни суд Републике Српске и Уставни суд Федерације Босне и Херцеговине немају ову надлежност. Надаље, неки од њих располажу са функцијом претходне, односно превентивне нормативне контроле, док други немају ову надлежност. Побројане различитости, основаност капацитета правног дејства одлука и њихова рефлексивна на босанскохерцеговачку државу и друштво само су један дио разлога за научну и практичну оправданост истраживања на ову тему.

Крајњи резултат наведеног истраживања се огледа у свестраној анализи свих аспеката уставног судства у Босни и Херцеговини. Најзначајнији резултати који се могу очеивати наконведеног истраживања односе се, између осталог, на питања легалитета, у најширем смислу, надлежности којима се Уставни судови баве и основности правног дејства одлука које они доносе у оквиру тих надлежности.

Мишљење о предложеној методи истраживања:

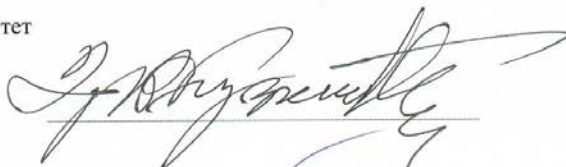
Методолошко утемељење истраживања је оригинално и примјерено постављеним циљевима дисертације, етапе истраживања су логично пројектоване и коректно методолошки образложене. Предложене методе истраживања су оне које су карактеристичне за друштвена истраживања у којима ће бити издвојене научна дескрипција и анализа садржаја (са синтезом), затим индуктивно-дедуктивна, историјска и компаративна анализа. Од посебних правних метода биће примјењене правно-логичка, компаративна и догматско нормативна метода. Ове методе ће резултирати научним и стручним приказом постављене хипотезе и бити у функцији остваривања циљева истраживања.

Приједлог са образложеном оцјеном о подобности теме и кандидата (Обавезно написати оцјену да ли су тема и кандидат подобни или не)

Имајући у виду научну и стручну оријентацију кандидата мр Љубомира Ожеговића, Комисија за писање извјештаја о оцјени и подобности теме и кандидата за израду докторске тезе, сматра да је кандидат по основу наведених способности подобан да приступи изради докторске дисертације. Комисија је сагласна у оцјени да је тема „*Уставно судство у Босни и Херцеговини – нормативно и стварно*“ подобна за израду докторске дисертације. Комисија предлаже Научно-наставном вијећу Правног факултета у Бањој Луци да одобри израду ове докторске дисертације.

ПОТПИС ЧЛАНОВА КОМИСИЈЕ

1. Академик др Рајко Кузмановић,
professor emeritus, Правни факултет
Универзитета у Бањој Луци,
предсједник;

2. Академик др Снежана Савић,
редовни професор Правног
факултета Универзитета у
Бањој Луци, члан;

3. Др Миле Дмичић,
редовни професор Правног
факултета Универзитета у Бањој
Луци, члан

